

SAHNE DÜZENİ

Gerekli Malzemeler: 2 adet masa, 2 adet sandalye, 3 adet 500ml. Su şişesi mümkünse bir 3'lü priz.

Bize ayrılan sunum saati başladığında hiçbir hazırlık önceden yapılmış olmayacak. Hazırlık ve toplanma süreci sunuma dahil edilecek. Amaç bu performansı öncesi ve sonrasıyla açık etmek.

Hazırlık sonrası: Mehmet ve Balam salonun iki yanında ayrı iki masada oturmakta. Ortada bir küçük masa etrafında Foucault ve Emma kontrol barları askıda oturuyor. Bir nevi sohbet ortamı var. Her iki masa ve kuklaların masasında birer lamba var. Kim konuşacaksa kendi önündeki lambayı yakacak ve dinleyicinin dikkatini kendi üzerine çekecek.

F= Michel Foucault, E= Emma Goldman, B= Balam, M= Mehmet

Giriş

Balam (IŞIK YAK) Herkese merhaba. Ben Balam. Öncelikle size bizi buraya getiren doğrusal olmayan patikaların bazılarında bahsetmek istiyoruz. Mehmet 2004'ten beri ahşap marionet kukla yapımıyla uğraşiyor. Ben de akademinin sınırlarından şikayetçi, bir yandan da kendimi en rahat orada hisseden tuhaf bir akademisyen bozuntusuyum. En azından bu sunumun şimdinde böyle olduğumu varsayabiliriz. Doğrusal Olmayan Düşünceler ve Uygulamaları fikrini ilk duyduğumda, bunun Mehmet ve benim ayrı uğraşlarımızı birleştirme fırsatı olduğunu düşündüm. Zaten, bu sempozyumdan önce de hedefimiz beraber bir marionet performansı oluşturmaktı. Marionet karakterleri seçimimiz de bunu yansıtıyor. Bu sempozyumdan bağımsız olarak, uzunca süre kararlaştırmaya çalıştığımız karakterler ikimizin de hayatında yeri olan, bizi değiştirmiş veya en azından kullandığımız kuramları derinden etkilemiş ve haklarında daha fazla şey öğrenmek istediğimiz karakterler olmalıydı. Böylece Nina Simone, Emma Goldman ve Michel Foucault'da karar kıldık. Nina Simone bu projeye dahil olmadı. (IŞIK SÖNDÜR)

Mehmet (IŞIK YAK) Herkese merhaba. Marionet kuklayla hayatım 2004 yılında kesişti. Beni bu derece heyecanlandıran başka bir şey hatırlamıyorum. Özellikle marionet kukla, yani sadece ahşap malzemedeki çek tarzı kukla yapmaya başlamam, 2007'yi buldu. Bu süreçte Balam'la birlikte alet edevat topladık ve evin bir köşesini marangozhaneye çevirdik. Ve konu üzerine uzun tartışmalar ve araştırmalar yaptık. Tabi buna evde yuttuğumuz ağaç tozlarını da eklemek gerek. Kuklaların üretim süreci birçok etkenden dolayı henüz tamamlanmış değil. Hergün yeni yeni bir sürü şey ekleyip çıkarmaya devam ediyoruz. Marionet kuklanın hareketlerini daha da zenginleştirmek ya da farklı konseptler içinde kullanabilmek için kuklanın bedeninde ve oynatma mekanizmasında sürekli değişiklikler yapıyoruz. Sözü daha fazla uzatmadan Emma ve Foucault'ya bırakmak istiyorum. Sanırım onlar da, kendileri hakkında bir şeyler söyleyeceklerdir (IŞIK SÖNDÜR).

(KUKLA IŞIK YAK)

F *Kafasını seyircilere çevrir, başını eğerek ve elini kaldırarak:*
Merhaba. Ben Michel Foucault. Ben kendimden bahsetmekten hoşlanmam.
O yüzden hemen konuya gir.... *Der. (KUKLA IŞIK SÖNDÜR)*

B **(IŞIK YAK)** Performansta Foucault ve Emma'nın hayatlarını anlatmalarını istedik. Sonra Foucault'nun kendinden bahsetmekten ne kadar nefret ettiğini hatırladık. Ama Emma zaten kendi hayatıyla ilgili iki ciltlik bir kitap yayınlamıştı **(IŞIK SÖNDÜR)**.

(KUKLA IŞIK YAK)

E *(güler... elini kaldırıp selam verir.)* Herkese merhaba. Evet kendimden bahsedebilirim. Bunu önemsiyorum çünkü tarih zaten erkeklerin tarihi, onlardan bahseden bir sürü kitap var. Ama kadınların tarihi kayıtlarda yok denecek kadar az. O yüzden benim *Hayatımı Yaşarken*'i yazmam farklı bir anlam ifade ediyor. Bir nevi shestory yani.

F Aslında düşüncelerimiz çakışmıyor. Tarihi yazılmamış, hatta bir tarihsellikleri olduğu bile inkar edilen, hapisane, hastane, akıl hastanesi gibi kurumların arkeolojisini yaparken, ben de aslında kendimden çok bahsettim sayılır.

E İnsanın merakları zaten onu fazlasıyla anlatır. **(KUKLA IŞIK SÖNDÜR)**

B **(IŞIK YAK)** Biz başta sazan gibi kendimizi anlattık ve Emma ve Foucault'nun da aynı şeyi yapacaklarını bekledik ama öyle olmadı. Doğrusal düşüncenin kafamıza kazdığı kukla-oyuncu ilişkisi hiç te zannedildiği gibi değil. **(IŞIK SÖNDÜR)**

M **(IŞIK YAK)** Bana göre kukla ve oyuncu arasındaki iktidar ilişkisi, zannedilenin aksine, son derece kaygan bir zemindedir. Örneğin, söz konusu performans önceden yazılmış bir metne dayanıyorsa, salt oyuncunun iktidarından söz edilemez. Burada metin devreye girer. Metnin iktidarı üzerine düşündüğümüzde ise, metin yazarı ve metin arasındaki geçişken iktidar ilişkisi, kuklanın yapabilecekleriyle sınırlanır. Dolayısıyla burada da kuklanın iktidarı ortaya çıkar. Bu döngü bize oyuncu, kukla, metin ve metin yazarı arasında çizgisel değil, geçişken ve karmaşık bir iktidar ilişkisi olduğunu gösterir. **(IŞIK SÖNDÜR)**

(KUKLA IŞIK YAK)

F İktidar zaten illa ki kötü bir şey değildir. Ama tehlikeli bir şeydir ve her yerdedir.

E Yani diyorsun ki; iktidarın olmadığı bir durum söz konusu değildir.

F Evet. Herşeyin tehlikeli olduğu durumlardaysa yapacak çok şey vardır. Zemin her zaman hareket halindedir. Söz konusu olan şey aslında iktidar da değil iktidar ilişkileridir.

E Bu söylediğinden şunu anlıyorum; sorun iktidara sahip olmakta değil onunla ne yapacağını bilip bilmemekte. Diyelim ki devrim oldu, sonra?

(KUKLA IŞIK SÖNDÜR)

B **(IŞIK YAK)** Burada kukla karakterlerinin tarihselliği ortaya çıkıyor. Bu durum iktidar ilişkilerini daha da karmaşıklaştıran bir etken. Önce kuklaların gönderme yaptıkları tarihsel karakterlerin hayat hikayelerini anlatmalarını istedik. Ama hayatını vikipediden derleyip anlatabilecek marionet Foucault ile kendinden bahsetmeyi hiç sevmeyen tarihsel Foucault arasında acaba nasıl bir ilişki vardı? Foucault'nun hayatıyla ilgili marionet Foucault'nun aktarabileceği ayrıntıların şekli bir anlamda tarihsel Foucault'nun kendisi tarafından sınırlanmamış mıydı? Öbür yandan Emma'nın kendi hayatını yazmış olması şimdi marionet Emma'nın bunları yüksek sesle ağzından aktarmasına denk değildi. Bunun da ötesinde tarihsel Foucault'nun ve Emma'nın, ve başkalarının bize öğrettiği şeylerden biri batıcıl felsefeyi belirleyen özcü "nedir" sorusundan uzaklaşarak "ne yapar" sorusuyla hareket etmekte. Bir beden ne yapabilir? Yani Foucault ve Emma nasıl bir performans sergileyecekti? **(IŞIK SÖNDÜR)**

M **(IŞIK YAK)** Performans deyince şu noktanın da altını çizmek isterim: şu anda burada yapmakta olduğumuz şey, klasik bir kukla tiyatrosu gösterisi değil. Sahne bileşenleri ve onların yarattığı ilüzyon burada yok. Hazırlık sürecinin başlarında perdeydi, dekordu nasıl yapsak ne etsek diye tartışırken ne kadar doğrusal düşündüğümüzü farkettilik. Bu da bu sempozyumun ruhuna uyan birşey olmayacaktı. Biz de bunun yerine karma bişey yapalım, kuklalarla olan siborgsal bağlarımız görünsün istedik. **(IŞIK SÖNDÜR)**

(KUKLA IŞIK YAK)

F Genelde iktidarlar her geçen gün mekanizmalarını gizlerken burada olan biraz tersi. Bakın elimi nasıl kaldırıyorum. *Elini kaldırır.*

E Ben hayatım boyunca bu iktidar mekanizmalarını görünür kılmak için çabaladım. Özellikle kadınların üzerindeki iktidar yapılanmalarını. Bir kadın olarak her yanıma sarmış olan iktidar mekanizmalarının bağları şu şeffaf ipler (*sol elindeki ipleri gösterir*) kadar bile görünür değil.

(KUKLA IŞIK SÖNDÜR)

B **(IŞIK YAK)** Oynatıcı ve marionet kukla ipler üzerinden birbirleriyle politik-organik bir bağ kurduğunda oynatıcı ve kukla geçici bir siborgsal hal yaşarlar. Marionet ve oynatıcı arasında doğrusal düşüncenin dayattığı araçsal, sabit, tamamlayıcı ve kapalı bir ilişkilene yoktur. Aksine, bu geçici, geçişken, dinamik, nasıl gelişeceği baştan belirlenmemiş açık bir ilişkidir. Bu sunum bağlantıları ortaya saçılmış bir siborg olmak istiyor. Android ya da simülakr gibi ilüzyon yaratmayan tuhaf (queer) bir hibrid. **(IŞIK SÖNDÜR)**

M **(IŞIK YAK)** "Bağlantı" kavramını aynı anda somut ve soyut düşünüyoruz, hem kablo, misina, civata , hem de düşünceler arası ilişkilene, bitkiler arası tozlaşma vs. Oynatıcı ve kukla arasındaki somut, görünen bağlar, izleyicinin hayalgücünde, sonsuz bağlantılar kurma potansiyeli taşır. İzleyicinin kurduğu bu siborgsal bağlar, sürekli doğrusal düşünce tarafından "iktidar kimde?" sorusuyla ketlenmeye çalışılır. Siborgsal sonsuz düzensiz düşünce dünyasında kaybolmaktan ürken insan canlısı, alışılmış, doğrusal düşüncenin bu tuzağına düşerek bağları koparabilir veya bilinçaltına itebilir.. **(IŞIK SÖNDÜR)**

B **(IŞIK YAK)** Doğrusal düşünce, sabit ve öngörülebilir, sınırları önceden çizilmiş kavramlar yaratma hevesindedir. İnsan. Hayvan. Bitki. Kadın. Erkek. Kukla. gibi Kavramların ve varlıkların değişmez özleri olduğunu iddia eder. Bu durağanlık özellikle iktidarların ve egemenlerin kontrol mekanizmalarında ve tarih yazımlarında kendini gösterir. Oysa bir "insan"ın neler yapabileceği, nasıl bağlantılar kurabileceği ve başka ne gibi oluş ve hallere girebileceği sorusu içinde birçok potansiyel barındırır. **(IŞIK SÖNDÜR)**

(KUKLA İŞİĞİ YAK)

- E İlk bakışta size, bir marionet kukla olarak görünebilirim. Bu tam da doğrusal düşüncenin istediği şeydir. Oysa ben bir marionet kukladan öte bir bitkiyim. Ayrıca bir cinsiyet göndermem var. Bunun yanında her ne kadar mimetik bir şekilde Emma Goldman'ı temsil etmesem de, bu tarihsel kişilikle bağlarım var. Aynı zamanda iplerim vasıtasıyla oyuncuya, kullandığım metin vasıtasıyla da, metin yazarına ve onun beslendiği düşünsel kaynaklara bağlıyım. Bu bağlantı noktaları, öngörülemez sınırsız olasılıklara açıktır. Sürekli biçim ve yön değiştiren ve yeni şeyler üretme potansiyeli taşıyan bu bağlantılar evreni, doğrusal düşünceyi tehdit eder.
- F Benim görsel halime esin kaynağı olan tarihsel Foucault yöntem olarak düz tarihçilik yerine daha çok toprağı muhtelif yerlerinden delmeye benzeyen bir yöntem kullanıyordu. Egemenlerin neler yaptığını kaydetmek yerine, çeşitli kültürel metinlerde kazı çalışmaları yaparak delilik, hastalık, suç, ceza ve cinsellik gibi kavramların soykütüğünü çıkarıyordu. Birçok insanın "doğal" ve "değişmez" kabul ettiği kavramların aslında tarihsel olduğunu göstererek ve geçirdiği değişimleri ortaya koyarak kutsallıklarının zeminini oyuyordu.
- E Daha 16 yaşındayken yaşam yolum büyük bir kırılma yaşadı. Güya en yakınlarımdan olan babam, benim tüm kitaplarımı yaktı ve beni evlendirmek istedi. Ama burada sorun babamda değildi. Burada sorun babama o hakkı veren şey neyse ondaydı. Kabul etmediğimdeyse bana, Amerika'nın yolu görünmüştü.
- F Benim doğrusal düşüncenin tabularına akademik olarak yapmaya çalıştığım şeyin sen pratiğini yapmışsın. Oldukça risk aldığın belli oluyor.
- E Risk, evet, doğrusal düşünce risklerden de hoşlanmaz. İhtimalini bile yok etmeye çalışır.
- F Paris belediye başkanıyken Jacques Chirac, Vincenne'de kurduğumuz deneysel üniversitemizin binalarını yıktığında devleti bir riskten kurtarmak istemişti.

(KUKLA İŞİĞİ SÖNDÜR)

M

(IŞIK YAK)

21. yüzyıl iktidarları, sahip oldukları teknolojilerle siborgsal saldırı ve kontrol mekanizmaları üretiyorlar. Ama, istese de içinden çıkamayacağı, sonsuz olasılıklar evrenindeki insan canlısı, öngörülemez yollar bulabiliyor. Bikaç yıl oluyor bir gazetede okumuştum. İngiltere'de bir nedenden dolayı ev hapsi verilen Tony Higgins'e elektronik pranga takılır ve belli bir bölgenin dışına çıkması yasaklanır. Bu pranga ile telefon hattına bağlanan bir verici üzerinden de kontrolü yapılır. Fakat günlerden bir gün telefona bağlı cihaz bozulur. Eve bir kontrol ekibi yollar ve evde Tony Higgins yerine sadece bir bacak vardır.

(IŞIK SÖNDÜR)

B

(IŞIK YAK)

Bu örnekte iktidarın ve doğrusal düşüncenin "engellilik" engelini görüyoruz. İktidar, kontrol edeceği standart kişiyi bile sağlam olarak hayal ediyor ve prangasını ona göre hazırlıyor. Yine aynı düz mantık sağlam bedenler yaratma amacıyla protez teknolojisini geliştirdi. Bu teknoloji sayesinde siborglaşmış Higgins, düz mantığı evde bırakınca tek bacağıyla özgürlüğüne kavuşuyor. Sistemin engel addettiği özellik, sistemin aparatlarını kendine karşı kullanarak, kontrol mekanizmasına kısa devre yaptırıyor. Higgins'in bunu "insan" tanımının dışına çıkararak yapması, bize Haraway'in kullandığı anlamıyla siborgsal bir pratiğin olumlu yanlarını hatırlatıyor. Tarihsel Emma'nın Donna Haraway'den haberi yoktu ama bir anlamda o da bir siborgdu. Çünkü siborg olmak hem soyut hem de somut bir durum. Siborg hem makina hem organizma, hem sosyal gerçekliği olan hem de kurgusal bir yaratık. Aynı marionet Emma gibi. (IŞIK SÖNDÜR)

(KUKLA IŞIĞI YAK)

E

Ben daha 1900lerin başında tanrı, devlet, toplum, koca ve ailenin hizmetkarı olmayı reddettim. Daha yeni yeni temelleri atılan milliyetçiliğe, kapitalizme itici gücünü veren militarizme baş kaldırdım. 1915'te doğum kontrol hakkı için çabaladım. Bunları yaparken sosyal gerçekliğin bir kurgu olduğunun farkındaydım. Ama öyle bir kurgu ki, dünyayı değiştirme gücüne sahip.

- F 20. yüzyılın doğrusal düşünen iktidar mekanizmaları da bu farkındalığı kavradılar. Modern iktidar, klasik iktidar gibi doğrudan güç uygulayan ve gücünü hayatta bırakmak veya öldürmek yetkisine sahip olmasından alan bir iktidar değil. Artık hayat üzerinde dolaylı bir iktidara sahip, yani ipler biraz daha zor görünüyor. Mesela hapishane duvarının yerine elektronik pranganın kapsama alanı geçebiliyor. Dolayısıyla yeni iktidar şiddetle ve ölümlle tanımlanmaktan ziyade hayatı yöneten, bedenleri sağlık, rehabilitasyon ve eğitim gibi mekanizmalarla tahakkümü altına alan ve şekil veren, bu yüzden de bedenleşen bir iktidar.
- E Bu durum yeni nesil iktidar mekanizmalarına karşı bireyin çaresiz olduğu anlamına gelmiyor değil mi?
- F Elbette gelmiyor.
- E Bana göre iktidar nasıl yapılırsa yapılsın, hangi aracı kullanırsa kullansın, hiçbir zaman ulaşamayacağı alanlar mutlaka vardır. Mesela, sistem içi mücadele yöntemleri yerine, ona dahil olmamayı seçmek. Yani iktidarın öngöremeyeceği alanda kendini varetmek. İlk feministler oy hakkı mücadelesine ben katılmadım. Çünkü bu kısır bir politikaydı. Nitekim ilk kadın mücadelelerinin sonu hüsrarla bitti. Kadınlar oy hakkına sahip köleler olarak, kasanın arkasında, dikiş makinesinde ve fabrikada, erkeklerden daha düşük ücretlere çalışmaya başladılar. Doktorluk, mühendislik, mimarlık, avukatlık gibi erkek egemen iş dallarındaysa, iş bulabilseler bile, sırf kadın oldukları için onlara güvenilmedi. Ayrıca işten eve gidince zaten yaptıkları ev işlerini aynen yapmaya devam ettiler. Dahası erkek basında, yeni özgürleşen kadınlar hakkında, ne kadar ahlaksız olduklarına dair kışkırtıcı yazılar çıkmaya başladı. Bunun üzerine ilk feministler ne kadar ahlaklı olduklarını kanıtlama yarışına giriştiler. Kendilerini ikinci sınıf insan ilan eden ahlak sistemine yaranmaya çalıştılar. Böylece sistem tarafından mas edilmiş oldular. Bu durumda kadınları, özgürlüklerinden özgürleştirmek gerekiyordu. Çünkü, kağıt üzerinde özgürlük, bütün toplum ve anlayışlar değişmeden, anlamsızdır. Kurumların, devletlerin, sistemin size küçük kaşığıyla bahsettiği "hak" ve "özgürlük"ten bir hayır gelmez. Dahası, boş vaatlerinin karşılığında, koşulsuz itaat etmemizi, onlar için ölmemizi veya öldürmemizi, hayallerimizi ve onları gerçekleştirme düşüncemizi toprağa gömmemizi isterler.

- F İktidarın son kalesi ahlak kavramı. Seni eski moda yöntemlerle kolundan çekip bir yere götüremiyor, bir hücreye hapsedemiyor, sana doğrudan kaba şiddet uygulayamıyorsa, yani hiçbir şey yapamadığı durumda ahlakçılığa başvurur. Bu arada ben ahlak ve etiği birbirinden ayırıyorum. Ahlak devlet kurumu, din kurumu, aile kurumu, siyaset kurumu gibi kurumların kontrol amaçlı oluşturduğu kurallar silsilesini andırır. Yapılması ve yapılmaması gerekenleri sıralar. Yapılmaması gerekenleri yapanları cezalandırılmayı hakeden ahlaksızlar olarak damgalar. Oysa etik dediğim şey pratikte ve ilişki dinamiklerinde şekil bulur ve yazılı kurallara sahip değildir. Etik, ahlakçı "doğru ve yanlış nedir" sorusunu sormaz. Senin özgürlükten özgürleşmeyi düşünmen tam da etik alana girer. Çünkü özgür olduktan sonra ne yapacağız? Sorusu gerçek anlamda etik bir sorudur. Senin de dediğin gibi diyelim ki devrim oldu, sonra? Biz özgür olmayı biliyor muyuz? Özgür olmak ne demektir? Özgür bedenler nasıl davranırlar? Diğer bedenlerle nasıl ilişkilere girerler? Etik, dinamiklerin sürekli değişkenliğini göz önüne alır ve her şeyden öte şu soruyu sorar: Bugünkü tehlike nedir? Senin dediğin gibi evet kadınların ilk dalga özgürlük mücadelesi çok önemliydi, bu hareketle bazı tehlikeler ortadan kalktı ama sonrasında yeni tehlikeler ortaya çıktı.
- E Doğrusal düşünce, ister muhafazakar olsun ister devrimci, hep şunu söylüyor: önce asgari bir yapılması gerekenler, öncelikler vs. vardır. Bunlar gerçekleştirilmek zorundadır ve ancak sonrasında özgürlük gelir. Bu erteleme yoluyla aslında kendi iktidarını devam ettirmek ister. Halbuki özgürlük ertelenecek bir şey değildir. Yaşadığın her dönemde ve yerde özgür olmalı ve bu özgürlük alanını daima genişletmeye çalışmalısın. Bunun ötesindeki her argüman doğrusal düşüncenin değirmenine su taşır.
- F Emma zaten senin yaşam öykünde ilk gözüme çarpan şey buydu, içinde bulunduğun şartlar, dönem veya coğrafya ne olursa olsun hep özgürlük alanları açmaya çalışıyordun. *Hayatımı Yaşarken*'de bütünlüklü bir hayat hikayesi aktarmıyorsun aslında çünkü yaşamın şimdilerle dolu. Hiçbir konuda katı ve dogmatik değilsin. İnanıklarını sorgulamakta ve gerekirse yıkmakta tereddüt etmedin. Hep o günkü tehlikenin ne olduğunu gördün ve hemen ona karşı etik konumunu aldın. Mesela senin 1915'te doğum kontrol mücadelesi vermeye başladığını okuduğumda gözlerime inanmadım. Birçok insan bu mücadelenin 1970'lerde başladığını zannediyor. Sonra 1917'de savaş başlayınca zorunlu askerliğe ve savaşa karşı olan çok az insandan biriydin. Bundan kısa süre sonra büyük umutlarla gittiğin Rusya'da devrimin yarattığı baskı ortamını gördün ve bunun özgürlük öncesi geçiş dönemi olduğuna asla inanmadın. Ve birçokları

gibi sessiz kalmak yerine tehlikenin değiştiğini haykırdın. Bunun bedeli senin için ikinci bir sürgün oldu. Hayatın boyunca "ahlaklı" olmayı öğrenemedin. Etik eylemlerinle iktidarlar için tehlikeli olmaya devam ettin.

E Etik bir beden, siborgsal bir bedendir diyebilir miyiz? Yani insan, makine, hayvan kategorilerini karıştıran, doğrusal düşüncenin sınırlarını çizdiği şablonlara uymayan bir beden.

F Başka bedenlerle bağlantı kurma ve değişme potansiyeli çok yüksek olan--
(KUKLA IşIK SÖNDÜR)

M **(IşIK YAK)** Üf yorulduğum ya.

B Bunları bıraksak yüzyıllarca konuşacaklar sanki. **(IşIK SÖNDÜR)**

(KUKLA IşIK YAK)

E ve F **(gülerler)**

E Son bir şey söyleyip bitirmek istiyoruz.

(BÜTÜN IşIKLARI YAKK)

E, M, B ve F (aynı anda konuşuyoruz, belki ses kaydı yaparak 4 kişi konuşuyor gibi de yapabiliriz.) Biz sembol değiliz. Herhangi bir şeyi temsil etmiyoruz. Kolumuz bacağımız var diye insanı temsil etmiyoruz. Foucault ve Emma'nın hayaletleri de değiliz. Biz birer makineyiz/siborguz. Makine derken, lütfen aklınızdan tost makinesi, buharlı tren, bilgisayar ve türevlerini bir an için çıkarın. Elbette bunlar da makinedir. Ama makine olmalarının sebebi, bir amaçları ve kullanabilirlikleri olması değildir. Onları makine yapan şey, bir akış ve duruş mantığıyla çalışmaları, başka makinelere bağlanarak, farklı olasılıklara açılmaları ve sürekli biçim ve fonksiyon değiştirmeleridir. Aslında her şey bir makinedir. Ve sürekli diğer makinelere bağlanıp koparak değişime uğrar. Mesela biz Balam, Mehmet, Emma ve Foucault olarak birbirimize bağlanıp konuştuğumuzda, bir felsefe makinesi oluyoruz. Küçük bir Deleuze makinesi, bir soru makinesi. Ayağa kalkıp Nina'nın müziği eşliğinde dans figürleri yaptığımızda ise (beceriksiz) bir dans makinesi.

(MÜZİĞİ AÇ VE AYAĞA KALK)

Bitiş: kuklalar ve biz ayağa kalkıp, Nina Simone müziği eşliğinde biraz dans ediyoruz.

